

Valtuustoaloite: Nuorisotakuu -hankkeen aktiivinen edistäminen Kainuussa

107/18.180/2013

MV § 12

Pöytäkirjaan merkittiin valtuutettu Markku Heikkisen Sosiaalidemokraattisen valtuustoryhmän puolesta esittämä seuraavan sisältöinen valtuustoaloite:

"Kuntapykälän 55 mukaisesti esitämme, että Kainuun liitto ja sen maakuntavaltuusto edistäisi aktiivisesti valtioneuvoston ajamaa nuorisotakuu-hanketta Kainuussa. Minkälaisilla toimilla pystyisimme kannustamaan paikallisia yrittäjiä, kolmannen sektorin järjestöjä, kulttuurij- ja urheiluseuroja kunnallisia toimijoita edistämään nuorten työllistämistä, kouluttamista ja paikallisia oppisopimushankkeita. Tähän aloitteeseen kustumme kaikki valtuustoryhmät yli puoluerajojen."

Maakuntavaltuusto:

Maakuntavaltuuston työjärjestyksen 20 §:n mukaisesti maakuntavaltuusto päätti lähettää valtuustoaloitteen maakuntahallituksen valmisteltavaksi.

MH § 54

Aluekehitysasiantuntija Helena Aaltonen on valmistellut seuraavan sisältöisen vastauksen valtuustoaloitteeseen:

NUORISOTAKUU

Vuoden 2013 alusta voimaan tulleen nuorisotakuun tavoitteena on varmistaa, että nuoret löytävät polun koulutukseen ja työhön ja pääsevät siten osalliseksi yhteiskuntaan. Takuulla tarjotaan koulutus-, harjoittelu-, työpaja-, kuntoutus- tai työpaikka kaikille alle 25-vuotiaille ja työpaikka alle 30-vuotiaille vastavalmistuneille kolmen kuukauden kuluessa työttömyyden alkamisesta.

Takuulla varmistetaan, että palveluverkosto toimii yhteiskuntatakuun piiriin tulevien uusien nuorten osalta. Tarkoituksena on luoda järjestelmä, jossa kaikilla nuorilla on realistiset mahdollisuudet työllistyä, kouluttautua tai hakeutua muuhun toimintaan. Näillä toimilla luodaan tilanne, jossa syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten määrä ei enää kasva uusista ikäluokista.

NUORTEN YHTEISKUNTATAKUUN TOIMEENPANON VASTUUNJAKO JA MAAKUNNAN LIITON ROOLI

Hallinnollisen vastuun näkökulmasta takuu jakautuu työpolitiikkaan, koulutuspolitiikkaan ja nuorisopolitiikkaan.

Työpolitiikan vastuu koskee työttömiä nuoria. Vuoden 2013 alusta lähtien takuu on koskenut kaikkia työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuneita:

- alle 25 –vuotiaita, (17-24 –vuotiaita) ja
- alle 30 –vuotiaita, (19-29 –vuotiaita) vastavalmistuneita ammatillisen tai korkeakoulututkinnon suorittaneita

Koulutuspolitiikan keinona on koulutustakuu, joka koskee nuoria, jotka

- ovat saman vuoden aikana päättäneet perusopetuksen, joille luodaan tosiasialliset mahdollisuudet siirtyä välittömästi jatkokoulutukseen, joihin haetaan normaalivalinnoissa.
- ovat vailla toisen asteen ammatillista tutkintoa, joiden koulutukseen pääsyä tuetaan nuorten aikuisten koulutusohjelmalla 2013-2016.

Nuorisopolitiikan keinoin vastataan niiden nuorten tarpeisiin, jotka

- tarvitsevat apua saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut ja tuen nuoren itsenäistymiseen, koulutukseen ja työmarkkinoille pääsyyn (etsivän nuorisotyön kohderyhmä)
- tarvitsevat valmennusta sosiaalisissa taidoissa ja arjen valmiuksissa tai mahdollisuuden ohjattuun ja tuettuun työntekoon tai räätälöityyn koulutukseen pääsemiseksi tavoitteena koulutuksen loppuun suorittaminen tai avoimille työmarkkinoille työllistyminen (nuorten työpajatoiminnan kohderyhmä).

Kunnilla on nuorisolain mukaan oltava nuorten ohjaus- ja palveluverkosto paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten. Näissä verkostoissa ovat yhteydet koulu-, työhallinnon-, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä Kelan palveluihin, jopa yrityksiin.

Kainuun liitto kuten muutkaan maakunnan liitot ei ole varsinaisesti vastuuviranomainen nuorten yhteiskuntatakuun toteuttamisessa. Kainuun liiton omistajat, kunnat, niiden nuorisotoimien johdolla ovat nuorisotakuun toteuttamisvastuussa ja koordinoivat viranomaisten yhteistoimintaa omilla paikkakunnillaan nuorisotakuun toteutumiseksi.

Nuorisotakuu on toki nähtävä vastuutoimijoille osoitettuja tehtäviä laajempina yhteiskunnallisena nuorison itsetunnon kehityksen, kou-

lutuksen ja työn saannin parantamisen tehtävänä, johon on syytä toivoa positiivista ja aktiivista asennetta kaikilta julkisen, yksityisen ja kansalaistoiminnan sektoreilta, kuten aloitteessa esitetään.

Kainuun liiton tehtävänä on alueiden kehittämislain 17 § mukaisesti vastata alueensa strategisen kehittämisen kokonaisuudesta. Siinä tehtävässä liitto toimii myös nuorisotakuun hengessä, kun liitto 1) vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja toimii tällöin yhteistyössä muiden alueiden kehittämiseen vaikuttavien tahojen kanssa. Kainuun maakuntastrategia, jonka päätavoite on kainuulaisten hyvinvoinnin lisääminen, edistää samalla nuorisotakuuta. EU:n rakennerahasto-ohjelmassa on oma toimenpidekokonaisuus, Nuorisotakuu. 2) kehittää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ottaen huomioon kuntien erilaisista lähtökohdista johtuvat tarpeet ja vahvuudet.

Kainuun maakuntastrategiassa elinkeinon ja työllisyyden kehittäminen on kärkiteemoja, mikä on nuorison työpaikkojen saannin kannalta keskeistä.

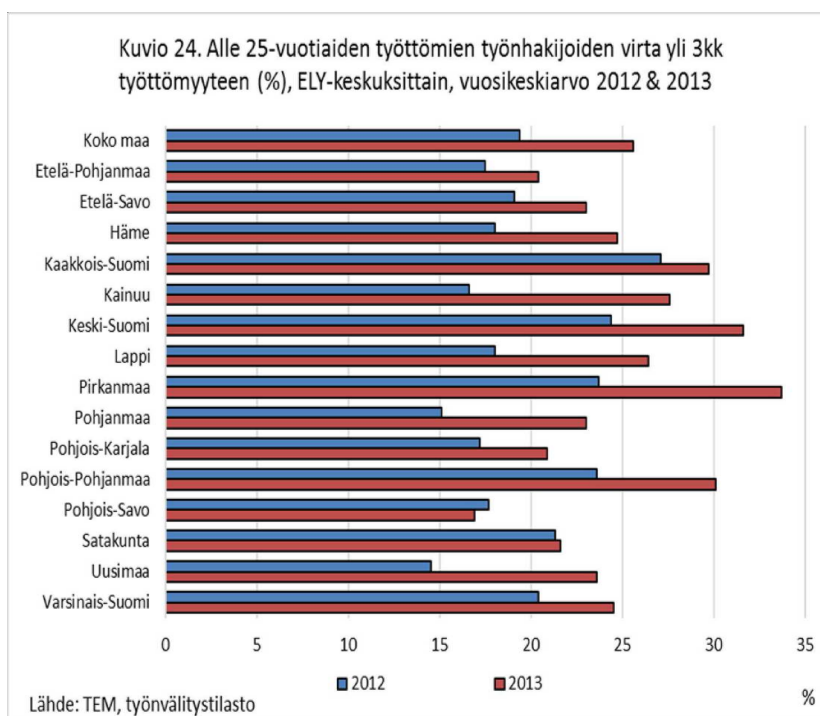
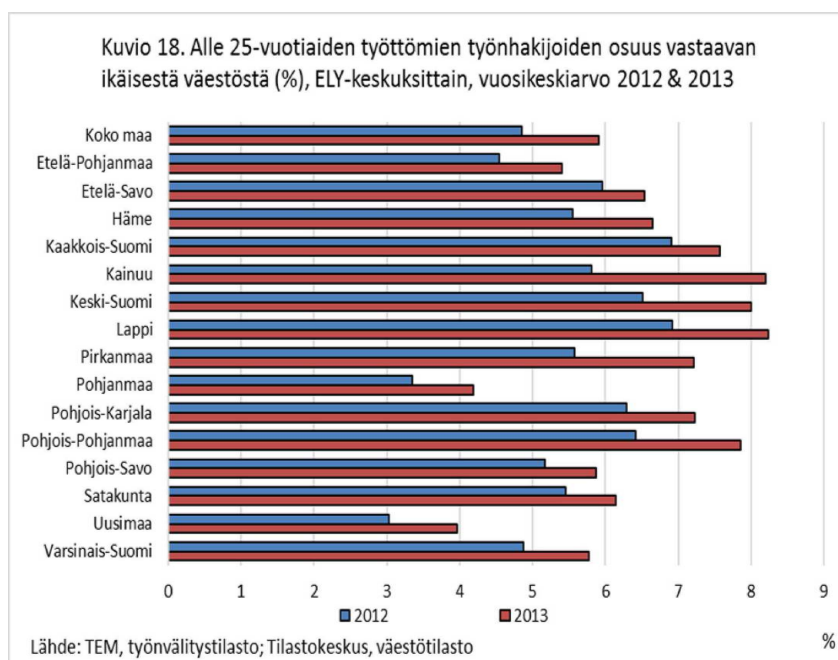
3) osallistuu ELYn ja osittain AVIn suunnitelmien ja tulossopimusten laatimiseen, mikä on nuorten työllistymisen ja työvoimapalvelujen eli nuorisotakuun työpolitiikan onnistumiseen vaikuttamista.

4) vastaa alueellisten koulutustarpeiden ennakoinnin yhteensovittamisesta ja koulutustavoitteiden valmistelusta. Tässä tehtävässään liitto vaikuttaa nuorisotakuun koulutustakuun toteutumiseen.

5) vastaa kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittamisesta osana maakuntaohjelman toteuttamista. Tehtävä liittyy nuorten itsenäistymistä ja sosiaalista toimintaa tukevien palvelujen saantiin kotiseudulla ja on osa nuorisotakuuseen liittyvää vastuuta.

6) edistää julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan.

Kainuussa alle 25-vuotiaiden nuorten työttömyys oli viime vuonna Lapin ohella korkein ja alle 25-vuotiaiden nuorten virta yli 3 kk:n työttömyyteen kasvoi rajusti vuonna 2013. Työllisyystilanteen vaikeutuminen on ollut Kainuussa suurin este nuorisotakuun tyydyttävälle toteutumiselle.

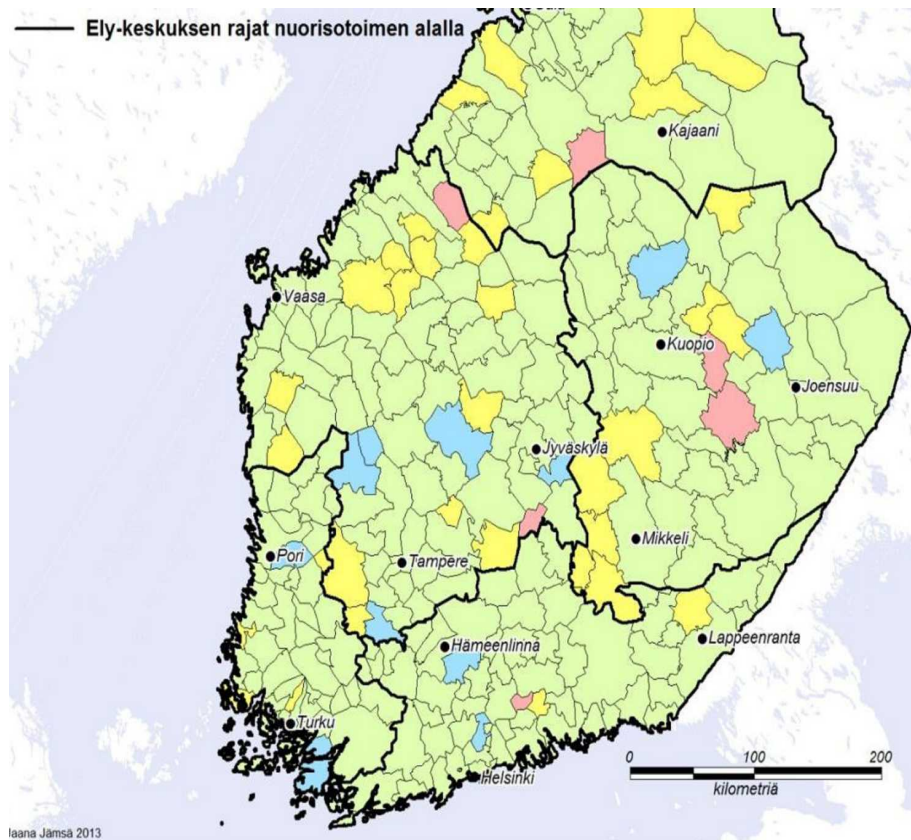

Nuorisotakuuseen tarvitaan nyt mukaan kainuulaisia yrityksiä. Ilman yritysten tarjoamia työ-, harjoittelu- ja oppisopimusmahdollisuuksia ei nuorisotakuuseen pystytä riittävästi vastaamaan. Kainuun ELY-keskus ja Kainuun TE-toimisto haluavat haastaa Kainuussa toimivat yritykset kumppaneiksi nuorisotakuun toteuttamiseen.

TE-toimistossa panostetaan nuorten palvelemiseen. Nuorille on räätälöity valmennuksia sekä työ- ja koulutuskokeiluja. Lisäksi nuorten

käytettävissä ovat kaikki muutkin TE-toimiston palvelut. Nuoren työllistävälle työnantajalle voidaan tietyn edellytyksin maksaa palkkatukea. TE-toimisto on palkannut lisää asiantuntijoita nuorten ohjaukseen.

Kainuun kunnissa on tartuttu nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn vastuullisesti. Kaikissa kunnissa on etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta kaikissa muissa kunnissa, mutta ei pienissä Hyrynsalmen, Paltamon ja Puolangan kunnissa.

Kainuussa 2. asteen koulutukseen voidaan ja halutaan ottaa kaikki nuoret.

Nuorisotakuun toteutuksessa toistaiseksi tieto ei ole kulkenut kunnolla ja eri osapuolten yhteistyö on takannut.

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen 1.1.2014 käynnistämässä NRT Nuorisotakuu ESR -hankkeessa panostetaan nuorisotakuun toteuttamiseen kuulemalla nuorten omia kokemuksia. Hankkeessa kehitetään ja vahvistetaan tiedottamisen toimintatapoja tukemaan nuorisotakuun toteuttamista Kainuussa. Kehittämistyöhön osallistuvat nuoret sekä nuorisotakuuta toteuttavat tahot Kainuusta.

TEM julkaisi 9.4.2014 tutkimustulokset Nuorisotakuun 1. vuoden onnistumisesta Suomessa.

Tulosten mukaan nuorisotakuu tunnetaan, mutta sen sisällöstä tarvitaan sekä nuorille että työnantajille konkreettisempaa tietoa. Koulutustakuun toteuttamisedellytykset koetaan paremmiksi verrattuna muihin nuorisotakuuseen sisältyviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

Parhaiten toimivat kuntien nuorisotoimen palvelut kuten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö. Puutteita on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa ja kuntoutuksessa.

Yhteistyö on nuorisotakuun myötä vahvistunut nuorten palveluja tuottavien organisaatioiden sisällä. Myös oppilaitosten ja työnantajien kanssa tehtävä yhteistyö on lisääntynyt. Moniammatillisten yhteistyökäytäntöjen kehittämistä ja työnantajayhteistyötä tulisi lisätä.

Nuorten parempi huomioiminen palveluissa on lisääntynyt. Nuorisotakuu on parantanut resursseja nuorten palveluihin ja palvelutarjontaa sekä nuorten ohjautumista palveluihin. Nuorten osallisuus palveluiden suunnitteluun ei juurikaan ole lisääntynyt. Nuorisotakuu on vaikuttanut vähän nuorten parissa toimivien organisaatioiden toimintaan, mutta toimintamallien tulisi muuttua vielä enemmän.

Nuorisotakuun toteuttamisessa tulisi panostaa siihen, että paikkakuntakohtaiset yhteistyömallit ja palveluprosessit ovat koordinoituja, yhdessä sovittuja ja sujuvasti toimivia.

Tutkimuksen nuorten vastauksissa tulee esiin, että apua kipeimmin tarvitsevat eivät ole nuorisotakuusta kuulleetkaan, koska eivät seuraa uutisia. Juuri heillä voi olla jaksamisongelmia koulussa ja he kokevat luhistuvansa mielenterveys- ja päihdeongelmiensa alle eivätkä pysty hakeutumaan mihinkään. – Tulee mieleen, onko tieto nuorisotakuusta levinnyt heikosti juuri sosiaali- ja terveystalouteihin.

MIKÄ TEHTÄVÄ NUORISOTAKUUSSA KUULUU KAINUUN LIITOLLE?

Yhteenvetona Nuorisotakuun toteutumisesta Kainuussa voi todeta saadun tiedon pohjalta, että kunnissa, työhallinnossa ja kouluissa asiaan on paneuduttu ja nuorisotakuuta edistetään aktiivisesti, mutta heikko työllisyystilanne ja lomautukset ovat hidasteena ja esteenä nuorten työllistymiselle. Mielenterveys- ja päihdeongelmiin avun saaminen on Kainuussakin vaikeaa, minkä takia monen nuoren syrjäytyminen jatkuu.

Esitän Kainuun liiton hallituksen ja valtuuston harkittavaksi, olisiko nuorten palvelun sujuvuudelle eduksi, jos Kainuun liiton kutsumana kokoontuisi Nuorisotakuun maakunnallinen yhteistyöryhmä, jossa olisi edustus jokaisen kunnan nuorisotoimesta, työhallinnosta, 2. as-

teen koulutuksesta ja Sote-kuntayhtymästä?

Esitän myös, että kun Kainuu ohjelmaa käsitellään maakuntavaltuustossa, valtuutetut lukisivat sitä nuorisotakuun silmälaseilla. Tulevaisuus on nuorten ja Kainuun tulevaisuuden suunnitelmien tehtävänä on tukea tulevien kainuulaisten hyvää elämää. Kainuussakin tarvitaan yleisempi yhteiskunnallinen sitoutuminen nuorten aseman parantamiseen. Tavoitteena on positiivinen kierre, jossa julkiset ja yksityiset panokset täydentävät toisiaan.

Lisätietoja antaa aluekehitysasiantuntija Helena Aaltonen, p. 044 7100 854 tai etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen tiedoksi ja saattaa sen edelleen maakuntavaltuustolle tiedoksi.

Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että se merkitsee asian loppuun käsitellyksi.

Maakuntahallitus:

Maakuntahallitus päätti jättää asian pöydälle.

Tiina Sarparanta poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 12.20.
